

ANALITIČKI INVENTAR

HR – DAZD – 375

VINCENZO VIRGINIO

1746. – 1808.

Izradila: Dubravka Kolić, viši arhivist

ZADAR, 2008.

SADRŽAJ

OPIS FONDA

1. IDENTIFIKACIJA	3
2. KONTEKST.....	3
3. SADRŽAJ.....	9
4. DOSTUPNOST.....	12
5. DODATNI IZVORI.....	12
6. PODRUČJE NAPOMENE.....	14
7. PODRUČJE KONTROLE OPISA.....	14
ANALITIČKI POPIS GRADIVA.....	15

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka	HR DAZD 375
1.2. Naslov	Osobni fond Vincenza Virginia
1.3. Vrijeme nastanka	1746. – 1808.
1.4. Razina opisa	Fond
1.5. Količina i nosač zapisa	3 kutija, 0,3 dm
1.6. Klasifikacija	K.3.

2. KONTEKST

2.1. Stvaratelj Vincenzo Virginio, odvjetnik i agronom (1752.-1830.)

2.2. Povijest stvaratelja

Zadar je kroz svoju povijest bio centar triju uprava; mletačke, francuske i austrijske. Cijelo to vrijeme iz svih dijelova Europe u njega su dolazili službovati ljudi raznih zanimanja i u njemu se zadržavali kraće ili duže vrijeme. Obitelji nekih od njih su generacijama kasnije nastavile živjeti u ovim krajevima, a neki su po izuzetnim postignućima postali dijelom zadarske povijesti. Vincenzo Virginio ne pripada niti jednoj od tih kategorija. U Zadru je boravio godinu dana,¹ ne može se reći da je ostao zapamćen po svom radu, a ipak je ostavio neizbrisiv trag i podsjetnik na svoj boravak, osoban i drugačiji od svih ostalih. U Zadru je, naime, ostavio svoju dokumentaciju, i to ne onu koja je nastala tijekom njegovog boravka u Zadru, već najvećim dijelom svoje rukopise i korespondenciju koje je donio sa sobom, brodom od Venecije do Trsta izbjegavajući topove s engleskih brodova koji su provodili pomorsku blokadu, od Trsta do Rijeke kolima s pratnjom od dvanaest vojnika koji su se doimali kao dvanaest ranjenika i naposljetku brodom od Rijeke do Zadra koji se zbog strašnog nevremena tri puta sklanjao u nenaseljene uvale.² Njegova osobna dokumentacija prvi put se pojavljuje i registrira kao osobni fond tek u registru Arhivski

¹ U citiranim tekstovima talijanskih autora ističu se godine koje je proveo u Zadru, ali nigdje nije definirano o koliko se godina radi. Iz dokumenata Generalnog providurstva Dalmacije i Pokrajinske intendence za Dalmaciju može se iščitati da je V. Virginio boravio u Zadru od listopada 1807. do listopada 1808. godine.

² DAZD; Osobni fond Vincenzo Virginio, 82.

fondovi i zbirke iz 1984.³, a neopravdano biva preskočen u Vodiču kroz arhivsko gradivo 1806. – 1814.⁴ prvenstveno zbog nedostatka saznanja o osobi stvaratelja. Uredništvo Pregleda arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske izdanog 2006. inzistiralo je na osnovnim podacima o stvaratelju (godine i mjesta rođenja i smrti, zanimanje) i na svjetlo dana izvuklo priču o neobičnom agronomu iz Cunea u Italiji kojeg su životne okolnosti povezale sa Zadrom i Dalmacijom.⁵

Vincenzo Virginio rođen je u Cuneu, u Piemontu 12. travnja 1752. godine od oca Enrica i majke Maddalene Baudino u uglednoj obitelji pravnika i zemljoposjednika.⁶ Već u dvadesetoj godini je, slijedeći obiteljsku tradiciju, diplomirao crkveno i civilno pravo u Torinu⁷. Nakon deset godina donio je odluku koja će ostaviti dubok trag u njegovu životu i u životu njegove obitelji, koju je zasnovao sa Madalenom Fabre i s kojom je imao šestoro djece. Sigurnu karijeru i društveni prestiž koju je mu je omogućavalo pravničko zanimanje 1782. odlučio je napustiti da bi se potpuno posvetio potrazi za rješenjima koja bi omogućila bolji život ljudi u njegovom rodnom Piemontu.⁸ Piemont je tih godina proživljavao veliku glad i siromaštvo, što je Virginia kao velikog filantropa i altruista veoma pogađalo. Sljedećih tridesetak godina posvetio je nastojanju da se poveća produktivnost u poljoprivredi i prevladaju problemi opskrbe stanovništva. Bio je jedan od osnivača Poljoprivrednog društva u Torinu, koje je 1775. godine osnovao kralj Vittorio Amadeo III ⁹, a koje je 1788. postalo Kraljevsko poljoprivredno društvo. Godine 1783. Virginio započinje rad na projektu koji ga je obilježio za čitav život: upoznavanje stanovnika Piemonta s uzgojem i prehranom krumpirom. Vlastitim sredstvima je tiskao rad o uzgoju krumpira

³ Nikakvog traga o Virginijevim dokumentima nema u primjerice *Opisu arhiva c. kr. dalmatinskog namjesništva u Zadru* Ante Miloševića iz 1916., u opisu fondova arhiva Antonia Chrechica iz 1933., niti u članku Dinka Foretića «Kratek historijat i opći inventar Državnog arhiva u Zadru iz 1955. Vijesti o Virginiju ne može se naći niti u rukopisu E. Böttnera: *Descrizione annessa del I.R. Archivio di stato e della Biblioteca in Zara* koji je poznat po iscrpnim podacima koje sadrži.

⁴ Kolanović, J. Šumarda J. (ur), *Napoleon i njegova uprava na istočnoj obali Jadrana i na području istočnih Alpa: Vodiču kroz arhivsko gradivo 1806. – 1814.* Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2005.

⁵ U hrvatskoj historiografskoj literaturi Vincenzo Virginio spominje se na jednom mjestu i to kao vlasnik manufakture sapuna u Zadru godine 1808. Istraživanjem cjelokupnog konteksta događaja čine se ipak da je spomenuti podatak netočan te da je spomenuta manufaktura bila u Virginijevom vlasništvu, ali da se nalazila u Piemontu, a ne u Zadru. (Virginijevo izvješće Dandolu od 8. listopada 1808. godine – Spisi Generalnog providurstva – Tit. XII r.6, sv. 127.)

⁶ O. Mattiolo: *Nel centenario della morte dell' Avvocato Giovanni Vincenzo Virginio*, govor pročitan na sjednici Kraljevskog poljoprivrednog društva u Torinu 25. 05. 1930.

⁷ DAZD Vincenzo Virginio, 4.

⁸ Gerbaldo, Paolo: *Vincenzo Virginio professione agronomo e avvocato*, Cuneo, časopis Trgovačke, industrijske, obrtničke i poljoprivredne komore pokrajinske administracije Cunea, br.4, 2006., str. 16.

⁹ www.eurohumor.org, *Ritratti cuneesi*

pod naslovom «*Trattato di coltivazione delle patate o sia pomi di terra volgarmente dette tartiffle*» da bi potaknuo uvođenje krumpira u prehranu Piemonteza. Njegova nastojanja nisu stala samo na tome; na svom je posjedu uzgajao krumpir da bi ga besplatno dijelio po salonima piemontskih dama, spremljen u elegantne košarice. Diljem Piemonta ga je besplatno nudio na tržnicama kupcima i poljoprivrednicima nastojeći prevladati predrasude koje su postojale prema tom «*đavoljem korjenu*». Osim o krumpiru poznati su njegovi radovi o iskorištavanju treseta, problemu s insektima i bolestima bilja i drugim temama vezanim uz poljoprivredu. Krumpir mu je, pak, priskrbio titulu talijanskog Parmentiera¹⁰ i *patatologa*, ali i u potpunosti financijski iscrpilo njegovu obitelj i primoralo ga da u zrelih godinama traži novi posao.

Reputacija vrijednog i predanog agronoma dovodi ga potkraj 1807. godine u Zadar. Naime, generalni providur Vincenzo Dandolo, kojeg je Napoleon postavio na čelo uprave u Dalmaciji bio je odlučan u namjeri da u «stoljećima zapostavljenoj i zapuštenoj» zemlji donese modernizaciju i napredak za što su mu bili potrebni najbolji stručnjaci iz najslavnijih institucija i sveučilišta u Italiji.¹¹ U spisima Generalnog providurstva nema traga o tome koja je funkcija bila namijenjena Virginiju prije nego što je imenovan za profesora suplenta kemije, agronomije i botanike, ali je sasvim izvjesno da prvotni Dandolov poziv nije nudio mjesto profesora već najvjerojatnije njegovog savjetnika za poljoprivredu ili nešto slično tome. U konceptu pisma prijatelju¹² Vincenzo kaže da je Dandolo u vrijeme njegovog dolaska u Zadar, 1. listopada 1807. bio jako bolestan, a da je nakon toga nastupilo razdoblje lošeg vremena nepogodnog za obilazak okolice. Znamo da je Dandolo htio i u Dalmaciji, poput Virginia u Piemontu i Permantiera u Francuskoj, promicati uzgoj krumpira kao zdrave i jeftine namirnice da bi doskočio gladi koja je često, pa i tih godina početka 19. st. teško pogađala stanovništvo Dalmacije. U istoj okružnici kojom se obraća župnicima s molbom da puku preporučuju cijepljenje djece, poziva ih da još na jedan način dokažu svoju ljubav prema župljanima preporučujući im sadnju krumpira – nove kulture koja se lako i jeftino uzgaja (*poca fatica i quasi nessuna spesa*).¹³ Iako je krumpir preporučivala i Gospodarska akademija u Splitu i s njim upoznala seljake

¹⁰ Barun Agostino Parmentier (1757.-1813.) francuski farmaceut koji se posvetio promociji uzgoja i prehrane krumpirom u Francuskoj u drugoj polovici 18. st.

¹¹ DAZD, Generalno providurstvo 1807., Tit. XII, r.6, sv. 122, Tulio Erber, Storia della Dalmazia dal 1797 al 1814, Società Dalmata di Storia Patria, Venecija, 1991., str 262., Gellio Cassi: L'opera del provveditore Vincenzo Dandolo in Dalmazia 1806-1810), Tipografia E.de Schoenfeld, 1933.

¹² DAZD 375, 82.

¹³ Kraljski Dalmatin – Il Regio Dalmata 1806.-1810. – pretisak, Drugi svezak 1807., Erasmus naklada d.o.o., Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Sveučilište u Zadru, Zagreb 2007., str.284.

iz okolice Splita već oko 1770. godine, nije došlo do širenja i općeg prihvaćanja te kulture, pa pionirska uloga Francuza vrijedi za ostatak pokrajine.¹⁴

U već spomenutom pismu Virginio kaže da ga je Dandolo, nesiguran u dolazak profesora botanike¹⁵, imenovao na to mjesto da bi ga okupirao za dva mjeseca, za što je dobio dodatak plaći.¹⁶ Niti u literaturi niti u spisima osobnog fonda V. Virginio nema naznaka da se Virginio prije dolaska u Zadar bavio podučavanjem u školama, već je najvjerojatnije njegova posvećenost krumpiru bila presudna za njegov dolazak u Dalmaciju. Virginio je nastavio predavati na Liceju kao profesor suplent botanike uz u međuvremenu pristiglog Carla Bignamija, ali aktivnosti mu ni u kom slučaju nisu vezane isključivo uz nastavu. Odmah nakon dolaska nailazimo na njegove prijedloge za radove koje treba poduzeti u botaničkom vrtu i posjedu Gospe Maslinske koji su trebali biti ogledni školski vrtovi.¹⁷ Posvetio se proučavanju stanja u poljoprivredi u cijeloj Dalmaciji, što ga je dovelo do poražavajućih saznanja. Patetičan kakav je, čini se, bio u jednom izvješću upućenom Dandolu kaže da mu uzbudi i izmuči srce pogled na toliko bogatstvo na jednom mjestu kako se topi kao snijeg na suncu zbog neznanja. Uzrok svemu vidi u prvom redu u nedostatku stručnih ljudi svih mogućih zanimanja, ističući u prvom redu nedostatak obrtnika. Savjetuje Dandolu da pokuša privući u Dalmaciju učene mehaničare, mjernike, drvodjelce, kobasičare, kožare, kovače, kositraše, postolare, opekare, proizvođače posuđa i tome slično. Prijatelju u Piemontu piše da se u Zadru ne može nigdje ništa pošteno pojesti jer ni u jednoj gostionici nema dobrog kuhara, da je vino, ako je i dobro, jako loše čuvano, da maslinovog ulja ima obilno, ali je loše kvalitete. Sve u svemu, po Virginijevom svjedočenju, čini se da je usprkos engleskoj pomorskoj blokadi u Zadru i Dalmaciji na početku 19. st. funkcionirala jedino trgovina pa je ponuda prekomorske robe i duhana iz Bosne bila zadovoljavajuća. Smatrao je da je potrebno poduzeti sveobuhvatne mjere da bi se unaprijedila poljoprivreda i gospodarstvo Dalmacije. U nekoliko izvješća Dandolu iznosi svoja razmišljanja i prijedloge primjerice o potrebi osnivanja posebnog ureda koji bi upravljao dobrima ukinutih samostana, o potrebi organiziranja rasadnika u Zemuniku i na posjedu Manfrin u Ninu, pokretanja

¹⁴ Šime Peričić, *Gospodarska povijest Dalmacije od 18. do 20 stoljeća*, *Matica hrvatska Zadar*, Zadar, 1998., str. 68.

¹⁵ DAZD 57, 1807. Tit. XII, r.6., br. 5612 i 5997– Dandoloovi dopisi iz rujna i listopada 1807. iz kojih se vidi da je katedru agronomije nudio profesorima Sveučilišta u Paviji Butteriniju i Bayle – Barelleu, a da je katedru prihvatio Carlo Bignami iz Pavije, te na to mjesto bio imenovan.

¹⁶ Isto, br.. 6467,6468 i 6469.

¹⁷ DAZD 57, 1807. Tit.II, r. 8, br.577.

proizvodnje papira, intenzivnije trgovine s Italijom. Jedno je sigurno: da ostavi dubljeg traga u Dalmaciji Virginiju nije nedostajalo ideja, već vremena. Već u lipnju 1808. godine dobiva vijest o smrti supruge Madalene i o nezavidnoj situaciji u kojoj se našla njegova brojna obitelj. Odmah je zatražio dozvolu i novčanu pomoć za putovanje. U molbi je obećao obaviti u Italiji važne poslove tj. ponuditi naseljavanje u Dalmaciji obrtnicima koji su joj potrebni i posredovati kod pronalaženja odgovarajuće osobe za upravljanje prosvjetom u Dalmaciji.¹⁸ Iako mu je Dandolo, kome se obraćao sa puno povjerenja i privrženosti, za to putovanje isplatio 500 mletačkih lira Virginio nije otputovao. Tri mjeseca kasnije ponovno mu se obraća s molbom za novčanu pomoć, ovaj put od 1000 lira uz objašnjenje da je prije isplaćen novac potrošio na bolest koja ga je u međuvremenu snašla. Čini se da je Dandolo i ovaj put udovoljio njegovom traženju i isplatio mu novac za put. S tog puta se Virginio nije vratio u Zadar, a najveći dokaz da je to namjeravao upravo su njegovi spisi koje nije ponio sa sobom. Teško je vjerovati da mu nije bila važna dokumentacija sa suđenja za ubojstvo sinu Vincenzu, pisma rođaka i prijatelja i radovi kojima je posvetio život, a koje je sa sobom nosio na opasno putovanje u Dalmaciju ratne 1807. godine. U dopisu koji je Centralnoj blagajni u veljači 1810. uputio intendant Ruger della Bergerie naređuje se da se zaostale plaće otpuštenog profesora suplenta isplate ekonomu Liceja. Kako je, pak, utvrđeno da profesor Vincenzo Virginio duguje Pokrajinskoj blagajni 1391 liru (koje su mu isplaćene kao pomoć za putovanje) odlučeno je da se taj dug namiri njegovim zaostalim plaćama do prosinca 1809., a ostatak da se isplati Virginiju.¹⁹

Nema podataka što je Virginio radio u 1809. i 1810. godini. Borba za egzistenciju brojne osiromašene obitelji iscrpila je njegovo zdravlje pa je 5. siječnja 1811. primljen na «odjel neizlječivih» u bolnici Svetog Ivana Krstitelja odakle je izašao 20. srpnja 1821. ali samo do druge bolnice Svetih Mauricija i Lazara. U toj bolnici je i umro početkom svibnja 1830.²⁰ Za svoje zasluge mu je carskim dekretom od 26. svibnja 1812. dodijeljena mirovina koju je kasnije potvrdio kralj Vittorio Emanule I kraljevskom ispravom iz lipnja 1820. godine²¹. Virginio nije nakon smrti zaboravljen u svom rodnom kraju. Među spisima C. kr. Namjesništva nalazimo molbu Melchiorra Gondola della Rive iz Cunea da mu se izda prijepis Virginijevog izvješća iz travnja

¹⁸ DAZD 57, 1808., Tit XII Rub.6, br. 7608., sv.127.

¹⁹ DAZD 73, Pokrajinska intendenca za Dalmaciju, 1810. Tit. XII r. 6, br 1274. , sv. 38

²⁰ Gerbaldo, Paolo: Vincenzo Virginio professione agronomo e avvocato , str.18.

²¹ O. Mattiolo: Nel centenario della morte dell' Avvocati Giovanni Vincenzo Virginio, govor pročitan na sjednici Kraljevskog poljoprivrednog društva u Torinu 25. 05. 1930.

1810. za potrebe pisanja njegove biografije²². Dana 25. svibnja 1930. u Kraljevskoj poljoprivrednoj akademiji u Torinu obilježeno je sto godina njegove smrti, a njegovim tragom u Zadar do današnjih dana dolaze ljudi iz njegovog rodnog Cunea.

Zanimljivo je da se i katedra poljoprivrede na zadarskom Liceju ugasila 1809. godine, ali ne zbog nedostatka predavača već učenika.²³ Znamo da je početkom 1810. i sam Dandolo napustio Dalmaciji ne dočekavši vidjeti unaprjeđenja poljoprivrede i «procvat Dalmacije» kojemu se nadao.

2.3. Povijest fonda

Osobni fond Vincenza Virginia nastao je djelatnošću njegova stvaratelja tijekom života. Manji dio spisa nastao je djelovanjem njegove obitelji. Veći dio spisa nastao je u Italiji, što znači da ga je Virginio u svojoj prtljazi donio 1807. u Zadar. Analizom sadržaja Virginijevih spisa, kao i spisa Generalnog providurstva, mogu se donijeti zaključci o načinu na koji su spisi spašeni i pohranjeni u arhivu. Vincenzo Virginio je nakon dolaska u Zadar bio privremeno smješten u nekom samostanu, da bi kasnije dobio stan u Providurovoj palači.²⁴

Niti punu godinu dana kasnije iz Piemonta dobiva vijest o smrti supruge i moli pomoć za put u domovinu. I sam lošeg zdravlja krenuo je na put u listopadu 1808. s kojeg se, izgleda, nije vratio. Uvjeren u svoj povratak u Zadar spise nije nosio na put. Budući da je Arhiv starih spisa C.kr. Namjesništva u Zadru bio smješten u istoj zgradi (Namjesničkoj palači), pretpostavljam da su spisi samo promijenili smještaj unutar iste zgrade.

2.4. Akvizicija

Pregledom urudžbenih zapisnika Arhiva Državnog arhiva u Zadru i Knjige akvizicija nije bilo moguće utvrditi kad je dokumentacija Vincenza Virginija primljena u Arhiv.

²² DAZD 90, 1877., Kat. XII/D, br.10855

²³ Šime Peričić, Nastava poljodjelstva u Dalmaciji XIX stoljeća, Historijski zbornik, god. XLIII(1), str.142.

²⁴ DAZD 375, 82.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržajna fizionomija fonda

Gradivo osobnog fonda Vincenza Virginija sadrži privatnu i poslovnu dokumentaciju Vincenza Virginija, advokata i agronoma iz Cunea u Italiji. Veci dio je korespondencija, njegova osobna, članova njegove obitelji i službena korespondencija Joachima Amiethua, inspektora za živežne namirnice u Zadru. Ostalo su njegovi osobni, poslovni i imovinsko pravni dokumenti, dokumentacija sa suđenja njegovom sinu Vincenzu, te Virginijevi tekstovi o raznim temama. Može se reći da u spisima nema značajnijih sadržajnih praznina, no gradivo fonda završava godinom 1808., a Virginijo je umro 1830. tako da postoji vremenska praznina od dvadesetak godina. U dokumentima prevladava talijanski jezik, a francuski se povremeno pojavljuje u korespondenciji i cjelini gradiva koje se odnosi na suđenje Virginijevom sinu. Gradivo je nakon sređivanja smješteno u 3 arhivske kutije.

3.2. Valorizacija

Gradivo ovog fonda zasigurno je najznačajnije kao izvor podataka za biografiju Vincenza Virginija. Među korespondencijom se nalazi koncept Virginijevog pisma prijatelju u Italiju u kojem je detaljno opisao svoj dolazak i susret sa Zadrom s početka 19. st. u kojem donosi niz zanimljivih zapažanja.

3.3. Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja

Iz fonda nije ništa izlučeno, a predviđeno je trajno čuvanje.

3.4. Plan sređivanja

Arhivsko gradivo osobnog fonda Vincenza Virginija obuhvaća vremenski raspon od 1746. do 1808. godine. Prije ovo sređivanja nalazilo se u šest standardnih arhivskih kutija koje su bile poluprazne. Po natpisima na kutijama vidi se da je netko gradivo razvrstao i tako razvrstano složio u kutije. Pregledom gradiva također je utvrđeno da su dva pisma iz fonda popravljena odnosno laminirana. U arhivskim evidencijama nije bilo moguće utvrditi niti tko niti kada je obavljeno sređivanje i popravak gradiva. Do tog podatka se nije moglo doći niti ispitivanjem starijih kolega.

Gradivo je bilo razvrstano na sljedeći način: 1. Personalni spisi, 2. Poslana pisma, 3. Primljena pisma, 4. Pisma (E. Virginio, S. Fabre, J. Amiethu, anonimna pisma), 5.

Spisi o gospodarstvu, 6. Razno. Sadržajna je identifikacija pokazala da se razvrstavanju nije pristupilo pretjerano analitički, te da primjerice nije utvrđeno da dio korespondencije nije niti primio niti poslao Vincenzo Virginio već ona pripada drugim osobama. Primjer za to je značajan broj službenih pisama upućenih Joachimu Amiethuu, inspektor za živežne namirnice u Zadru za koje nije moguće utvrditi način na koji su postali dio Virginijevih spisa. Nije identificirana niti cjelina dokumenata koje se odnosi na suđenje Virginijevom sinu za ubojstvo. To su, uz još neke razlozi zbog kojeg sam se odlučila potpuno zanemariti prvotno ustrojstvo fonda, identificirati gradivo, razvrstati ga u serije i podserije te zbog male količine pretežno analitički popisati dokumente. Također sam smatrala nepotrebnim zadržati prvotnu količinu arhivskih kutija budući da su kutije bile poluprazne i stvarale krivi dojam o količini gradiva. Princip poklapanja tehničkih i logičkih cjelina kod sređivanja gradiva odavno je napušten. Budući da je gradivo u fondu pisano uglavnom talijanskim jezikom i latiničnim pismom, svako odstupanje od talijanskog naznačeno je u rubrici Napomena. Preračunavanje datuma francuskog revolucionarnog kalendara obavila sam uz pomoć internetske stranice:

genealogie.cantalpassion.com/calendrierconvert.htm. Gradivo je razvrstano u osam serija i smješteno u tri arhivske kutije.

Prva serija su Osobni dokumenti i sadrži putovnice izdane u dva navrata iz kojih se između ostalog može doznati i osobni opis V. Virginija, izjave koje svjedoče o njegovoj časti i karakteru ovjerene kod notara za nepoznate svrhe, te par listova bilješki dnevnika tipa. Vremenski raspon dokumenata je od 1777. do 1802. godine.

Druga serija su Poslovni dokumenti u koju sam razvrstala dokumente o stručnoj spremi i obavljenoj praksi, dva dokumenta iz njegove odvjetničke prakse, te više koncepata molbi za radno mjesto. Vremenski raspon dokumenata je od 1777. do 1808. godine.

Treća serija Imovinsko pravnih dokumenata sadrži samo dva računa - iz knjižare iz godine 1784. i gostionice iz godine 1808.

Četvrta serija nosi naziv Dokumentacija Vincenza Virginiju, sina Vincenza Virginija i dijeli se na dvije pod serije: 4.1. *Dokumentacija o suđenju zbog ubojstva Vincenzu Virginiju, sinu Vincenza Virginija* i 4.2. *Imovinsko pravni dokumenti V. Virginija, sina*. Prva podserija sadrži dokumente u rasponu od 1800. do 1804. godine, a druga sadrži samo jedan kupoprodajni ugovor iz 1804. godine

Peta serija je Korespondencija. Prilikom sređivanja korespondencija Vincenza Virginija se dijelila na primljenu i koncepte. U okviru primljene korespondencije na prvom se mjestu nalaze pisma rodbine, a nakon njih slijede ostali korespondenti, poredani abecednim redom, unutar jednog korespondenta kronološki. Korespondencija ostalih nije dijeljena na korespondente već je skupno registrirana, a složena kronološki. Dokumenti ove serije imaju vremenski raspon od 1746. do 1808. godine. Ova serija ima jedanaest podserija:

1. Korespondencija Vincenza Virginija: - primljena
- koncepti
2. Korespondencija Enrica Virginija, Vincenzova oca
3. Korespondencija Madalene Fabre, Vincenzove supruge
4. Korespondencija Lugija Virginija, Vincenzova brata
5. Korespondencija Jean Etiena Fabrea, Vincenzova punca
6. Korespondencija Stefana Fabrea
7. Korespondencija Andrea Fabrea
8. Korespondencija Laurenta Cortea
9. Korespondencija Abbatea Griottija
10. Korespondencija trgovca Fabera
11. Službena korespondencija Joachima Amiethua, inpektora za živežne namirnice u Zadru

Šesta serija sadrži spise Poljoprivrednog društva u Torinu.

Sedma serija nosi naziv Znanstveni tekstovi Vincenza Virginija i dijeli se na dvije podserije:

1. Tekstovi o poljoprivredi i srodnim temama u kojoj je datiran samo jedan tekst i to godinom 1786.
2. Tekstovi o raznim temama u okviru koje su datirana samo dva teksta i to 1799. i 1801. godinom.

Osma serija – Miscellanea sadrži nekolicinu dokumenata koje nije bilo moguće razvrstati u prethodnih sedam serija.

4. DOSTUPNOST

4.1. Uvjeti dostupnosti

Gradivo je dostupno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Zadru

4.2. Uvjeti umnožavanja

Umnožavanje gradiva dozvoljeno je sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilnika o radu čitaonice DAZD-a.

4.3. Jezik i pismo u gradivu

Jezik: talijanski, francuski latinski

Pismo: latinica

4.4. Tvarne značajke

Papir. Gradivo je mjestimično jako oštećeno vlagom.

4.5. Obavijesna pomagala

Do izrade ovog inventara nije postojalo informativno pomagalo za korištenje gradova.

5. DODATNI IZVORI

5.1. Postojanje i mjesto čuvanja izvornika

Izvornik se nalazi u Državnom arhivu u Zadru.

5.2. Postojanje i čuvanje preslika

Preslike ne postoje. Gradivo nije mikrofilmirano.

5.3. Dopunski izvori

DAZD 57 – Generalno providurstvo

DAZD 73 – Pokrajinska intendenca za Dalmaciju

5.4. Bibliografija

1. O. Mattiolo: Nel centenario della morte dell' Avvocati Giovanni Vincenzo Virginio, govor pročitan na sjednici Kraljevskog poljoprivrednog društva u Torinu 25. 05. 1930.
2. Gerbaldo, Paolo: Vincenzo Virginio professione agronomo e avvocato , Cuneo, časopis Trgovačke, industrijske, obrtničke i poljoprivredne komore pokrajinske administracije Cunea,br.4, 2006.
3. Tulio Erber, Storia della Dalmazia dal 1797 al 1814, Società Dalmata di Storia Patria, Venecija, 1991.
4. Gellio Cassi: L'opera del provveditore Vincenzo Dandolo in Dalmazia 1806-1810), Tipografia E.de Schoenfeld, 1933.
5. Kraljski Dalmatin – Il Regio Dalmata 1806.-1810. – pretisak, Drugi svezak 1807., Erasmus naklada d.o.o., Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Sveučilište u Zadru, Zagreb 2007.
6. Šime Peričić, Gospodarska povijest Dalmacije od 18. do 20 stoljeća, *Matica hrvatska Zadar*, Zadar, 1998.
7. Šime Peričić, Nastava poljodjelstva u Dalmaciji XIX stoljeća , Historijski zbornik, god. XLIII(1)
8. Vincenzo Virginio: Per preservar in qualunque estensione con tenuissima spesa li fiori, frutti, ed erba dal danno che recan le brine e per evitare in qualunque estensione senza spesa la nebbia detta volgarmente manna e gl'insetti divoratori delle biade, Stamperia di Giacomo Fea, Torino 1796.
9. Vincenzo Virginio: Trattato di coltivazione delle patate o sia pomi di terra volgarmente dette tartiffle, Reale stamperia, Torino 1796.
10. Melchiorre Gondolo della Riva: Virginio Avv. Gio Vincenzo agronomo, Cenni biografici, Tip. Galimberti, Cuneo 1879.
11. G. Biadene, Storia della patata in Italia dagli scritti dei Georgici (1625-1900), Avenue media, Bologna 1996.

6. PODRUČJE NAPOMENA

6.1. Napomena

Prilikom citiranja ovog arhivskog fonda navodi se: nazi ustanove/kratica naziva ustanove, matični identifikacijski broj fonda, te signatura, npr.

DAZD 375, Vincenzo Virginio, 55.

7. PODRUČJE KONTROLE OPISA

7.1. Napomena arhivista

Inventar izradila: Dubravka Kolić

Za pomoć pri izradi regesta francuskih tekstova zahvaljujem gđi. Karolini Ražov.

7.2. Pravila i propisi

Inventar je izrađen po pravilima Opće međunarodne norme za opis arhivskog gradiva ISAD (G).

7.3. Nadnevak izrade opisa

2008. godina.

Popis gradiva

Kutija	Signatura	S a d r ž a j	Vremenska oznaka	Napomena
1.		1.Osobni dokumenti		
1.	1	- Dozvole za putovanja (putovnice)	1800., 1802.	2 l., jezik francuski
1.	2	- Razne izjave koje svjedoče o časti karakteru V.Virginia	21.02.- 26.04.1777.	24 l.
1.	3	- Dnevničke bilješke	sine dato	4 l.
		2.Poslovni dokumenti		
1.	4	- Potvrde o završenom studiju prava i odvjetničkoj praksi	1777.	10 l.
1.	5	- Obračun između gospodina Buttina i gđe Canapar, stranaka V.Virginia	1805.	10 l.
1.	6	- Koncept molbe za upravitelja nekretnina Piemonta	29. 09. 1807.	2 l. franc. jezik
1.	7	- Obavijest V. Virginiju o tiskanju rada «Osnove znanosti fizike i kemije»	17. 04.1808.	2 l. oštećeno
1.	8	- Odvjetnički spis u predmetu dokazivanja o postojanju ugovora o udruživanju između g. Bollina i g. Paravella (nacrt)	sine dato	23 l. franc. jezik
1.	9	- Koncept molbe načelniku i prefektu Cunea za radno mjesto	sine dato	1 l., franc jezik
1.	10	- Koncepti molbi za radno mjesto	sine dato	6 l., franc. i tal. jezik
		3. Imovinsko pravni dokumenti		
1.	11	- Račun za knjige knjižare Toscanelli	13. 01.1784.	2 l.
1.	12	- Obračun dugovanja u gostionici	14.08.1808.	3 l.
1.		4. Dokumentacija Vincenza Virginija , sina Vincenza Virginija		
		<i>4. 1. Dokumentacija o suđenju zbog ubojstva Vincenzu Virginiju, sinu Vincenza Virginija</i>		
1.	13	- Potvrda općine Pinerolo za V. Virginia , sina na temelju koje mu se odobrava dozvola za nošenje oružja	30. 08. 1800.	1 l.
1.	14	- Izjave svjedoka o časti optuženog potpisane od više osoba	23. 10. 1801.	9 l. franc. jezik

1.	15	- Istraga brigadira Collija, šefa Pijemontskog stožera	16.10.1801.	22 l., franc. jezik
1.	16	- Presuda Vojnog suda kojom je V. Virginio, sin proglašen krivim za ubojstvo bez predumišljanja	27.10.1801.	1 l., tiskano, franc. jezik
1.	17	- Molba ministru pravde za reviziju postupka	8.12.1802.	1 l., franc. jezik
1.	18	- Koncept i ovjereni primjerak izjave Alberta Rapignolija, svjedoka obrane	23. 12. 1802.	3 l.
1.	19	- Izjava odvjetnika Colle da nije imao dovoljno vremena za pripremu obrane	17. 11. 1803.	1 l. , franc. jezik
1.	20	- Izjave (koncept i ovjereni primjerak) svjedoka Erasma Mondona i Josefa Dolcea	18.01.1804.	2 l. franc. jezik
1.	21	- Pismeni iskaz svjedoka Antonija Brefsa	18.01.1804.	2 l.
1.	22	- Izjava (koncept i ovjereni primjerak) svjedoka Domenica Giobbija di Rivarola	20.01.1804.	5 l. oštećeno
1.	23	- Izjava svjedoka Jeana Mabouxa i Louisa Ranbauda (koncept i ovjerena kopija)	14. 02. 1804.	7 l. franc. jezik
1.	24	- Molba sudu za obnovu procesa	sine dato	4 l., oštećeno, franc. jezik
1.	25	- Vojna karakteristika v. Virginia, sina	sine dato	1 l. , franc, jezik
1.	26	- Potvrda o položenom ispitu za poručnika	datum oštećen	2 l. franc. jezik
1.	27	- Razmišljanje V.V., oca o prijenu zakona od 27. 09. 1791. i donošenju novog 6.11.1773.	sine dato	1 l. oštećeno franc. jez.
1.	28	- Sastav Sudskog vijeća Vojnog suda	sine dato	1 l. franc. jezik
1.	29	- Popis svih svjedoka obrane i ostalih	sine dato	3 l.
1.	30	- Više izjava svjedoka obrane i bilješke odvjetnika V. Virginia, oca koje se odnose na sinovljevu obranu	sine dato	54 l. djelomično francuski, oštećeno
1.		<i>4.2. Imovnsko pravni dokumenti V. Virginija, sina</i>		
1.	31	- Kupoprodajni ugovor s Jeanom Mabouom	25.01..1804.	1 l., franc jezik
1.		5. Korespondencija		
1.		<i>5.1. Korespondencija Vincenza Virginia –</i>		
1.		5.1.1. Primljena - Pošiljatelj :		

1.	32	- Virginio Fabre, Madalena, supruga - Pinarolo	1800., 1808.	4 l.
1.	33	- Virginio, Enrico, otac – Cuneo	1784.-1788.	13 l.
1.	34	- Virginio, Vincenzo, sin – Metz	1802.-1803.	7 l.
1.	35	- Virginio, Giuseppe, brat – Torino	1751.-1783.	14 l.
1.	36	- Virginio, Luigi, brat – Soleur	21.08.1784.	2 l.
1.	37	- Virginio, ? – stric	16.09.1784.	2 l.
1.	38	- Virginio Stortiglione Madalena, sestra – Fossano	1806.	2 l.
1.	39	- Stortiglione, Giuseppe – zet – Mondovili	1790., 1791.	4 l.
1.	40	- Stortiglione, Francesco, nećak – Fossano	23.06.1806.	2 l.
1.	41	- Stortiglione, Felice, nećak – Vercelli	13.11. 1803.	2 l.
1.	42	- Maria, rodica – Mondovili	1798.	4 l.
1.	43	- Bellati, ? - ?	studen 1807.	2 l.
2.	44	- Benedetto, don Angelo – Torino	1777., 1778.	4 l.
2.	45	- Borletti, Felice – Pinerolo	1806.-1808.	6 l.
2.	46	- Bortolazzi, Giuseppe – Torino	21.03.1794.	2 l.
2.	47	- Brun, Barnabi, knjižar – Venecija	16.05.1808.	2 l.
2.	48	- Brun, Giacomo – Torino	16.09. 1791.	3 l.
2.	49	- Bottero, Pietro – Pinerolo	10.02. 1777.	2 l.
2.	50	- Buttino, Giuseppe – Salicatto	1805.-1807.	19 l.
2.	51	- Canda, G. – Cascina	12.10.1790.	2 l.
2.	52	- Chiarle, ?- Torino	3. 09. 1790.	2 l.
2.	53	- Comba, Giacinto - ?	18.03. 1793.	2 l.
2.	54	- Costa, liječnik – Torino	7.12. 1791.	2 l.
2.	55	- Dana, Gasparo – Luzerna	11.01.1791.	2 l.
2.	56	- Derossi, liječnik - ?	1784.	2 l.
2.	57	- Fea, Giacomo - Torino	1796.	2 l.
2.	58	- Fontana, Gio - ?	25.09.1786.	2 l.
2.	59	- Gandolfo, Angelo - ?	01. 1802.	2 l.
2.	60	- Gandolfi, Stefano – Bologna, Ankona, Senegalia	1783.-1790.	12 l.
2.	61	- Giulio, Gio Domenico – Santa Margherita	1787.	2 l.
2.	62	- Griotti, Giuseppe – Pinerolo	1784.	5 l.
2.	63	- Mangiardi, Paolo Bernardo	1791.	4 l.
2.	64	- Mauro, Fulvio – Firenca	?	2 l.
2.	65	- Micheli, Giuseppe - ?	28.02. 1795.	2 l.
2.	66	- Mozarois, P. A. – Metz	1803., 1804.	6 l. franc. jezik
2.	67	- Navaretti, Biaggio - ?	1784.	2 l.
2.	68	- Načelnici i ravnateljji centralne uprave	15.12.1802.	1 l., franc. jezik

2.	69	- Pangela, Antonio - ?	16.09.1785.	2 l.
2.	70	- Panizza, Domenico – Torino	20.06.1790.	2 l.
2.	71	- Pejsina, Francesco – Torino, Boney	1783.,1790.	4 l.
2.	72	- Partmann, J. M. – Torino	1795.	2 l., franc. jezik
2.	73	- Pollano, Giuseppe – Piza	20.06.1797.	2 l.
2.	74	- Presenda, Carlo – Cuneo	1790.-1804.	14 l.
2.	75	- Tellaro, Giuseppe – Torino	1.12.1789.	2 l.
2.	76	- Tesio, Bartolomeo – Missegla	1784.	6 l.
2.	77	- Trevisi, Giuseppe - ?	sine dato	2 l.
2.	78	- Varrone, prokurator – Pinerolo	9.04.1771.	2 l. oštećeno
2.	79	- Vienderaeli, Giovanni - ?	1807.	2 l.
2.	80	- Okružnica iz Povjerenstva općeg «dopisivanja» /Maison de commision et de correspondance générale/	lipanj 1805.	2 l. franc. jezik
2.	81	- Tri neidentificirana pisma	1804., 1808.	5 l, franc. jezik
		5.1.2. Koncepti		
2.	82	- Koncept Virginijevog pisma prijatelju u kojem opisuje svoj dolazak u Zadar	1807.	4 l. laminirano
2.	83	- Koncept pisma Vincenza Virginia Vincenzu Dandolu	3. 07. 1807.	2 ll., laminirano
2.	84	- Koncepti Virginijevih dopisa raznim institucijama i osobama vezani za unaprjeđenje poljoprivrede		76 l.
2.	85	- Ostali koncepti		17 l.
		5.2. Korespondencija <i>Enrica Virginia oca Vincenza – Pošiljatelj:</i>		
2.	86	- Virginio, Vincenzo sin – Torino	17.09.1784.	2 l.
2.	87	- Virginio, Gerolamo, brat – Torino	1750.-1752.	14 l.
2.	88	- Virginio, Giuseppe, brat – Torino	1750.-1752.	8 l.
2.	89	5.3. Korespondencija <i>Madalene Fabre – Pošiljatelj: Sardevolo, Fortunato</i>	12.12.1777.	2 l.
2.	90	5.4. Korespondencija <i>Luigija Virginia Pošiljatelj: Virginio Enrico, otac – Cuneo</i>	16.03.1782.	2 l.
2.	91	5.5. Korespondencija <i>Jean Etiena Fabrea , punca V. Virginia – Pošiljatelj: - Virginio, Vincenzo, zet – Torino</i>	1779.-1780.	14 l.
2.	92	- Pierr Antonio Stagnon,	1771.-1779.	36 l.

		Madalena Fabre, Antoni Fabre, Gianbattista Fiachetti, Francesco Ricolfo, Marco Antonio Frasatti, Medein Laugier, brat, Michele Paschetto, Francesco Rigolfo, ANDre Fabre, Donand Medezin		
2.	93	5.6. <i>Korespondencija Stefana Fabrea</i> Pošiljatelji: Antonio Coltolengo, Sclarandi, Antonio Mò, Michele Pascheto, Stefano Andreis, Christophero Fabre	1770.-1779.	20 l.
2.	94	5.7. <i>Dva pisma koja je napisao Andrea Fabre</i> , jedno je upućeno Abbateu Griottu, a drugo nepoznatom primatelju	1778.	3 l.
2.	95	5.8. <i>Korespondencija Laurenta Cortea</i> – Pošiljatelj: Antonio Corete i jedno pismo nepoznatog pošiljatelja	1808.	4 l.
2.	96	5. 9. <i>Korespondencija Abbatea Griottija</i> Pošiljatelj: D. Giuseppe Armandis – Torino	16.04. 1779.	2 l.
2.	97	5.10. <i>Korespondencija trgovca Fabera</i> Pošiljatelj: Madalena Fabre	1772.	2 l.
	98	5.11. <i>Službena korespondencija Joachima Amiethua</i> , ispektora za živežne namirnice u Zadru	1806.-1807.	142 l.
3.		4. <i>Poljoprivredno društvo Torino</i>		
3.	99	- Zapisnik sa sjednice Poljoprivrednog društva	1783.	9 l.
3.	100	- Program nagrađivanja predložen na javnoj sjednici	siječanj 1802.	2 kom tiskano
3.	101	- Statut poljoprivrednog društva Torina	sine dato	4 l.
3.	102	- «Izvadak iz dokumenata jednog poljoprivrednog društva iz knjige nazvane NAPREDAK MANUFAKTURE I TRGOVINE ili OPIS NAPRAVA I MODELA uz priložen nacrt»	sine dato	9 l.

3.	103	- Očitovanje V. Virginia vezano uz funkcioniranje društva i ostvarivanje zacrtanih ciljeva	sine dato	16 l.
3.	104	- Poziv građanstvu da se pridruže Poljoprivrednom društvu	sine dato	1 l., tiskano
3.	105	- Izvještaj o radu Poljoprivrednog društva iz Torina	sine dato	1 kom., tiskano, uvezano oštećeno
3.	106	- Popis zaštitnika, počasnih članova društva i redovnih članova, slobodnih članova te članova iz inozemstva	sine dato	1 kom tiskano, uvezano
3.		7. Znanstveni tekstovi V. Virginia		
		<i>7. 1. Tekstovi o poljoprivredi i srodnim temama</i>		
3.	107	- Bilješke o tiskanim člancima u kojima se govori o izbjegavanju šteta u poljoprivredi, ublažavanju gladi, ekonomičnom grijanju i sl.	sine dato	6 l.
3.	108	- Tekst Tomasa Bologne, socioliberala o sjetvi i žetvi žitarica izložen u Poljoprivrednom društvu	16.05.1786.	8 l.
3.	109	- Tekst o odnosu poljoprivrednika i agronoma	sine dato	8 l.
3.	110	- Tekst s naslovom «Voda»	sine dato	6 l.
3.	112	- Skica i opis posude za kuhanje svih vrsta namirnica s uštedom drva ili ugljena	sine dato	2 l.
3.	113	- Tekst o uzgoju biljaka na različitom tlu, vinu ekstrakciji ulja i kemijskim postupcima naslovljen «Kraljevstvo bilja»	sine dato	18 l.
3.	114	- Popis literature iz poljoprivrede i kemije koja se može naći u prodaji u knjižari Giuseppea Ramalettija u Torinu (naslovi godina izdanja, cijene)	sine dato	3 l. oštećeno vlagom
3.	115	- Tekst o krumpiru (nekompletan)	sine dato	4 l. jezik francuski
3.	116	- Tekst o načinu na koji treba surađivati znanost, vlasti i poljoprivrednik	sine dato	17 l.
3.	117	- Tekst s prijedlozima za iskorištavanje treseta u Piemontu	sine dato	2 l.
3.	118	- Dodatak razmišljanju u korist	sine dato	1 l.

		konoplje		
3.	119	- Tekstovi o sirku	sine dato	10 l.
3.	120	- Informacija o načinu opskrbe stanovništva obilnom i zdravom hranom uz minimalan trošak	sine dato	10 l. oštećeno
3.	121	- Tekst o postojanju volje kod biljaka i njihovoj sposobnosti komuniciranja	sine dato	3 l. – treći na franc. jeziku
3.	122	- Prikaz knjige «Reflections ...» poljoprivredne tematike tiskane u Parizu 1780.	sine dato	6 l.
3.	123	- Tekst o uzgoju stoke	sine dato	16 l. oštećeno
3.	124	- Opis pokretne kuhinje «Salisbury»	sine dato	5 l. jezik francuski peti list engleski jez. tiskano
3.	125	- Predavanja iz kemije	sine dato	17 l. (dio fran. dio tal. jezik oštećeno
3.	126	- Tekst o ekonomiji, javnoj dobrobiti, poljoprivredi, zanatu i trgovini	sine dato	8 l.
3.	127	- Tekst o preradi svile	sine dato	3 l. franc. jezik, treći na tal. jeziku
3.	128	- Bilješka o knjizi «Domaća medicina» autora Guglielma Buchana tiskanoj u Napulju 1781.	sine dato	1 l.
3.	129	- Bilješka o podatku iz knjige o životu sv. Dominika o tome da je jedan heretik koristio alaun kao zaštitu od vatre	sine dato	1 l.
3.	130	- Popisi stručne literature	sine dato	6 l.
3.	131	- Uputstvo za pripremu od sumpora	sine dato	1 l.
		<i>7.2.. Tekstovi o raznim temama</i>		
3.	132	- Tiskani oglas naslovljen « <i>Il cittadino Vincenzo clerico al governo provvisorio</i> » o potrebi pomoći siromašnima	travanj 1799.	1 l. , tiskano
3.	133	- Tiskani tekst pod naslovom «Vincenzo Virginio subalpinski narodu ili zbirka uspomena, bilješki i iskustava dijelom iz spisa raznih akademija, dijelom iz rukopisa slavnih autora a dijelom iz vlastitih rukopisa» sa dodatkom	1801.	8 l.
3.	134	- Tekst pod naslovom «Vidio	sine dato	1 l.

		«sam čembalo sa zvonima»		
3.	135	- Prijedlog V. Virginija za realizaciju obveznica (?) u njihovoj primarnoj vrijednosti iz osiguranog kapitala Nacionalne banke	sine dato	6 l.
3.	136	- Bilješka sa crtežima neke naprave	sine dato	1 l.
3.	137	- Tekst o pravima prvorodjenim sinova	sine dato	3 l.
3.	138	- Opis pokretne tvrđave vjerovatno za vojne potrebe	sine dato	3 l.
3.	139	- Oda u čast vjenčanja pl. dame Gabriele Perrone iz Sammartina s pl. grofom Luigijem Amicom	sine dato	2 l.
3.	140	- Sonet posvećen plemenitoj dami Gabrieli Amico, grofici od Castelafera	sine dato	2 l.
3.	141	- Iz knjige Statuta grada Pinerola	sine dato	2 l., lat..jezik
		<i>6. Miscellanea</i>		
3.	142	- Darovni ugovor sklopljen kod notara kojim notar Gio Domenico Virginio pok notara Tomasa ostavlja svom sinu Gerolamu imovinu koja je crkveno dobro	7.11.1746.	6 l.
3.	143	- Premještanje tijela Hieronima Virginia	1807.	4 l., dijelom franc. jezik
3.	144	- Vojni dokument o opskrbi vojske s tabelama	1807.	2 l.
3.	145	- Tiskovine		14 l dijelom franc. jezik
3.	146	- Razne bilješke		11 l., dijelom franc. jezik